

PwC en Spoelstra & Scherer:

Grote en kleine kantoren sleutelen aan hun workflow

Frans Heitling

Veranderingen in de accountancy worden niet (alleen) gedictieerd door wet- en regelgeving. Technologie is minstens zo belangrijk. En dan zijn de onderwerpen niet nieuw. XBRL/SBR lijkt in die discussie de boventoon te voeren. Het feit dat de Kamers van Koophandel, de fiscus en de banken straks rapportages in XBRL kunnen ontvangen zijn daar voorbeelden van. Zowel grote als kleine kantoren zijn er mee bezig. Twee voorbeelden: het grote PwC en het kleine Spoelstra en Scherer uit Landsmeer.

Bij PwC gaat het vooral om het efficiënter en beter inrichten van de bij PwC relatief grootschalige processen rond jaarrekeningen en fiscaliteit. Bij Spoelstra en Scherer gaat het om het slim inrichten van een klein (2,2 fte), lokaal gericht MKB-accountantskantoor.

XBRL bij PwC

Volgens Willem Geijtenbeek, bij PwC verantwoordelijk voor de implementatie van XBRL, wordt er door accountants nog wel redelijk traditioneel gekeken naar XBRL/SBR. Het zou volgens hem zo maar kunnen dat veel kantoren XBRL alleen maar gebruiken om aan het einde van de rit rapportages in het gevraagde SBR-format te sturen naar de fiscus, de KvK en/of de banken. Hij vindt de SBR-kredietrapportage overigens wel een doorbraak. Hierdoor ontstaat er eindelijk een business case voor SBR. Dat is niet zozeer omdat accountantskantoren op zich nu zoveel baat hebben bij XBRL. Dankzij de door de banken min of meer afgedwongen SBR-kredietrapportage ontstaat er vraag bij ondernemers naar XBRL-dienstverlening. De digitale kredietrapportage zal als een katalysator gaan werken voor het versnellen van het gebruik van SBR. Geijtenbeek vindt echter wel dat wanneer accountants zich tot de verplichte rapportages beperken, zij het potentieel van XBRL onderschatten. PwC ziet meer voordelen; die liggen vooral in procesoptimalisatie. Het perspectief van XBRL is standaardisatie en harmonisatie van gegevens ten behoeve van verschillende processen: jaarrekeningen samenstellen, jaarrekeningen controleren, fiscale aangiftes, deelverklaringen, kredietrapportages, enz. PwC heeft daartoe in samenspraak met UNIT4, leve-

rancier van accountancysoftware, en VDD IQware, leverancier van enterprise content managementsoftware, gewerkt aan een slimme rapportageketen. Waarin data vanuit verschillende bronnen uiteindelijk gevalideerd in rapportages kunnen worden gebruikt. UNIT4's Martin van Vliet noemt dit 'one version of the truth.' Hij neemt de kredietrapportage als voorbeeld. In een jaarrekening hoeven debiteuren en crediteuren alleen geaggregeerd te worden vermeld. Banken vragen om een uitsplitsing in 30, 60, 90 of meer dagen. In plaats van twee velden in een rapportage zijn dat er 8. Dat is op zich informatie die uit de administratieve software kan worden getrokken. Anders ligt het bij een activaregister of een overzicht van de leasecontracten van een onderneming. Als die al digitaal zijn opgeslagen, is dat in bijvoorbeeld een excelsheet of als PDF. Dan is papier vervangen door een digitale kopie. Dat is echter nog steeds informatie die niet digitaal verwerkt kan worden. Daar ligt dan weer de essentie van de samenwerking met VDD IQware, legt Andre van der Doelen uit. Documentmanagementsoftware moet niet alleen documenten digitaal kunnen bewaren, maar ook effectief en efficiënt kunnen ontsluiten. Metadatering is dan het toverwoord. Dat betekent zoveel dat informatie in belangrijke documenten wordt opgedeeld in 'legosteentjes' die bruikbaar zijn voor verschillende doeleinden. Bijvoorbeeld de detailgegevens uit een leaseportefeuille of een activaregister. Dit

Martin van Vliet

Andre van der Doelen

Willem Geijtenbeek

soort detailgegevens wordt voorzien van unieke digitale labels, oftewel 'tagged information'. Die kunnen dan binnen een accountantskantoor worden gebruikt ten behoeve van het opstellen of controleren van een jaarrekening, een fiscale aangifte, een kredietrapportage, enzovoort.

Kwaliteit data waarborgen

De taak van een accountant is dan weer om de kwaliteit van die data te waarborgen en daar desgewenst assurance over te geven. Dat betekent dat uitsluitel moet kunnen worden gegeven over het proces van totstandkoming van de data en de validiteit van de onderliggende brondocumenten. Assurance over processen wordt daarmee steeds belangrijker. Geijtenbeek wijst in dit kader op een heel eenvoudig, praktisch voordeel. 'Het voorkomt dat een klant meerdere keren benaderd moet worden voor dezelfde gegevens. Een accountant moet in de jaarrekening de omzet verantwoorden, de fiscalist behandelt een aangifte omzetbelasting, beiden maken gebruik van dezelfde gegevens.' Hierdoor ontstaat er synergie tussen het controleproces en fiscale aangifte- en adviesprocessen. Dat is van belang voor het totstandkomen van jaarrekeningen maar ook in het kader van Horizontaal toezicht, waarbij een goed functionerend tax control framework (TCF) van belang is. De gegevens die worden verzameld voor de audit en de fiscus overlappen elkaar, en het is van belang dat deze informatie voldoende aansluit bij het gebruikte TCF. PwC wil een gegeven maar

één keer ophalen bij de klant en vervolgens kunnen 'multiprocessen' ten behoeve van verschillende processen en rapportages. De softwareleveranciers moeten daarvoor de 'tooling' leveren. Grofweg komt het er op neer dat administratieve software de gestructureerde data vanuit de administratieve systemen moet kunnen leveren en dat via een documentmanagementsysteem de minder of niet gestructureerde data ontsloten moeten kunnen worden.

ICT als onderscheidend kenmerk

Marcel Spoelstra en Marco Scherer uit Landsmeer zijn de twee eigenaren en enige werknemers van het accountantskantoor met dezelfde naam. Het kantoor onderscheidt zich door state of the art ICT. Kijk je naar hun kengetallen, dan zie je een omzet per medewerker waardoor ze bijna in de Big Four league thuishoren. Aan de buitenkant een gewoon lokaal MKB-georiënteerd kantoor. Beiden zijn RA, en hun kantoor heeft een WTA-vergunning en een Horizontaal toezicht-convenant afgesloten met de Belastingdienst. Zij richten zich vooral op de lokale ondernemers boven Amsterdam. Het kantoor onderscheidt zich niet door de diensten die zij aanbieden. Het kantoor heeft ook geen bijzondere branchespecialisatie. Waar Spoelstra en Scherer zich wel in onderscheiden, is hun ICT. Zij hebben alles zelf geautomatiseerd. Zo verzorgen zij voor ruim 55 bedrijven de verloningen en voor meer dan 150 ondernemers de jaarrekeningen en de fiscale aangiften. Spoelstra geeft als voorbeeld de verloningen: mutaties kunnen tot de 20e digitaal worden ingeleverd, deze worden de 21e gecontroleerd en gevalideerd. Daarna worden de transacties verwerkt en in één keer teruggeplaatst op de webportal – Cliënt Online van PinkWeb. Er worden geen strookjes meer uitgedraaid, klanten kunnen via de webportal hun gegevens inzien.

Webbased

De webportal hebben ze fasegewijs ingevoerd. Eerst voor de verloningen, daarna voor de aangiften en de jaarrekeningen en nu ook voor de digitale dossiers. Loonmutaties moesten eerder nog geaccordeerd worden door de klant, nu is de klant zelf verantwoordelijk voor de invoer. Dat is voor de klant niet meer werk, maar in de procesketen is het veel slimmer, efficiënter en

goedkoper. Loonaangiften, betalingsopdrachten, journaalposten, enz. kunnen vervolgens automatisch worden gegenereerd. 'Reken dat eens uit. 55 maal gemiddeld 5 verloningen per maand. De klant krijgt een pdf, geen porto, geen envelop. Alles staat klaar op de portalen en kan via de user id en een wachtwoord door de klant worden opgevraagd. Allemaal gelijktijdig. Dan kun je 55 bedrijven in een dag wegwerken.'

(Bijna) niets meer op papier

De jaarrekening gaat er bij hen ook niet meer op papier uit, maar in de vorm van een eBook via de portal. 'Vraagt ook niemand meer om,' stelt Scherer. Het persoonlijk bespreken doen we alleen als een klant daar specifiek om vraagt. Zij versturen de jaarrekening en de fiscale aangiften in principe gelijktijdig. Daar zit dan wel een opmerkingenbrief bij – noem het een management letter – die een klant niet kan negeren. In die brief staat niet alleen wat de ondernemer aan de fiscus moet afdragen, maar ook wat de bevindingen zijn van de accountant bij het opstellen van de jaarrekening en wat de mogelijk gesignaleerde risico's zijn. Klanten, zo stellen beiden, zijn doorgaans niet geïnteresseerd in het verleden. Ze hebben immers ook al de conceptstukken gezien en kennen het saldo van hun bankrekening. Dit proces is zo ingericht dat de klant deze brief in ieder geval moet openen voordat hij verder kan. Dat geldt ook voor de fiscale aangiften. De procedures daaromheen zijn zo ingericht, dat de ondernemer deze moet inzien voordat hij de door zijn accountant opgestelde aangifte kan accorderen. Spoelstra: 'Een gesprek met een klant over een jaarrekening kost al gauw een uur, inclusief voorbereiding en opruimen vaak meer dan anderhalf uur. Dat laatste half uur kun je nooit doorberekenen. Het is ook een tijdsbesparing voor de klant, het kost hem ook anderhalf uur. Wanneer je het zo inricht voor zo'n 125 à 150 ondernemingen, bespaart je dat een maand tijd.'

Altijd blijven kijken en finetunen

'Gedetailleerd kijken naar het proces en voortdurend finetunen,' zo omschrijft Spoelstra zijn blik op hun eigen kantoor. Volgens hem is het zinniger eerst te investeren in ICT en daarna pas in nieuwe mensen. De sleutel ligt bij het goed kijken – ook

Marco Scherer

Marcel Spoelstra

buiten de branche en in het buitenland – naar wat er te koop is. Hun filosofie is een keuze om voor ieder deelproces de best beschikbare software uit te kiezen. Dat begint bij een CRM-pakket, cliëntendatabase. Dat pakket – Act van softwareleverancier Sage – komt uit de VS. Spoelstra is daar in 1996 al mee begonnen. Daar zit ongeveer alles in; archief van e-mails, brieven en faxen. Koppeling aan de telefooncentrale, zodat wanneer de klant belt, direct zijn actuele dossiers en meest recente contacten zichtbaar worden, workflow, enz. De software voor de digitale jaarrekening komt uit Denemarken – EmagCreator van Papeer International –, een heel pakket voor een vaste prijs. Met een digitale pen uit Zweden – Anoto – kunnen opmerkingen op een dossieruitdraai direct zonder scannen – xPaper van Talario – in datzelfde digitale dossier worden teruggeplaatst. Het boeken van administraties geschiedt automatisch met scan- en herkensoftware à la Yuki en komt als enige uit Nederland – Elvy van Nederpelt – enzovoort. Hun beider werkplek heeft ook twee schermen: één voor het klantendossier, één voor het programma waar op dat moment mee wordt gewerkt. Hun antwoord op de vraag of XBRL veel gaat veranderen is tweeledig: enerzijds zijn beiden ervan overtuigd dat je er niet aan ontkomt, anderzijds betekent het niet perse een grote verandering. Nu al kunnen met behulp van een rapportgenerator gegevens vanuit vrijwel ieder boekhoudpakket inlezen. Vervolgens controleer je of alles goed gematcht is en toegewezen aan de juiste rubrieken. Dat gaat straks met een druk op de knop. De verificatie begint dan alleen eerder in de procedure. Je doet achteraf een cijferbeoordeling, je bekijkt grote posten, zijn de cijfers valide, is er correct geboekt, enz. Op de vraag of hun model uitrolbaar is naar grotere kantoren, antwoorden zij: 'Ja, moeiteloos.' Het is echter niet hun ambitie. **An**